

Dostrzegacz Biblioteczny

Pismo informacyjne Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

nr 2
(122)
2026

Redakcja

Paweł Kordybacha (red.)

Lidia Głębicka (sekr. red.)

Kamila Rudnicka

Paweł D. Znamierowski

Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru materiału, opracowania redakcyjnego i adiustacji tekstu.

email: dzim@wbp.lublin.pl

telefon: 81 528 74 21

ISSN 1732-4823

Spis treści

Święto literatury, emocji i inspiracji. Za nami kulturalny weekend pod znakiem V Chełmskich Targów Książki!	3
Bibliotekarze Regionaliści w Lubartowie.	6
XVI Lubelskie Forum Bibliotekarzy. O ludziach, którzy zmieniają biblioteki	10
Lipsk i Drezno – doświadczenia pracowników WBP w ramach programu Erasmus+	13
Nie tylko rowery i piękne krajobrazy – biblioteki Danii	15
„Strasznie fajne czytanie w bibliotece”. Warsztaty dla dzieci ze społeczności lokalnej	18
„Krzesimów. Dobra ziemska i ich właściciele (XVII–XX w.)”	21
Opowieść o życiu Violette	23

Okładka fot. Paweł D. Znamierowski

Święto literatury, emocji i inspiracji. Za nami kulturalny weekend pod znakiem V Chełmskich Targów Książki!

W przedostatni weekend maja Plac dr. Edwarda Łuczowskiego w Chełmie zamienił się w tętniące życiem serce kulturalne regionu. Za nami V Chełmskie Targi Książki – edycja absolutnie wyjątkowa, pełna literackich uniesień, głębokich dyskusji z polskimi twórcami, radosnego gwaru najmłodszych czytelników oraz wyjątkowych występów muzycznych.

Przez dwa majowe dni (22–23 maja) mieszkańcy Chełma oraz rzesze przybyłych gości udowodnili, że miłość do słowa czytanego ma się doskonale. Oficjalnego otwarcia w towarzystwie patronów honorowych – Pani Anny Dąbrowskiej-Banaszek poseł na Sejm RP i Pana Jakuba Banaszka prezydenta Miasta Chełm, dokonała Katarzyna Sokołowska dyrektor Chełmskiej Biblioteki Publicznej. Chwilę później sceną zawładnęła literatura, a program pękał w szwach od wielkich nazwisk i niezapomnianych spotkań.

Oto jak wyglądały te dwa niezwykle dni.

Dzień I: Od sekretów archeologii do blasku ekranu i poezji

Festiwal literacki rozpoczął się z lokalnym akcentem. Pierwszym gościem była Teresa Mazurek, archeolog z Muzeum Ziemi Chełmskiej. Autorka zabrała słuchaczy w fascynującą podróż w głąb ziemi, promując książkę pt. *Tajemnicza studnia na Chełmskiej Górcie*. Odkrywanie sekretów podziemi naszego miasta z perspektywy badacza, rozbudziło wyobraźnię i idealnie nastroiło publiczność na dalsze odkrycia.

Chwilę później, małą sceną, za sprawą Joanny Olech, zawładnęły dzieci i ich niespożyta energia. Autorka kultowej *Dynastii Miziołków* udowodniła, że ma niesamowity klucz do dziecięcej wyobraźni. Spotkanie było dynamiczne, pełne śmiechu i wspólnego rysowania na flipcharcie. Zaraz po nim, najmłodszy przeniesli się przed dużą sceną, by obejrzeć rozspiewany spektakl pt. *Plastusiowy pamiętnik* w wykonaniu Agencji Artystycznej PRYM ART.

Popołudnie przyniosło zmianę klimatu na bardziej refleksyjny. Dziennikarka Magdalena Szefernaker opowiadała o swoich książkach – *Mama na obcasach* i *Samorząd na obcasach*. Była to głęboka, niezwykle potrzebna dyskusja o sile kobiet, łamaniu stereotypów i trudnej sztuce balansowania między życiem rodzinnym a karierą.

Ważnym i poruszającym punktem programu było rozstrzygnięcie konkursu „Pomocna dłoń”, podczas którego Prezydent Chełma Jakub Banaszek wraz z kapitułą, nagroził lokalnych liderów młodego wolontariatu. Tuż po nich energię na placu podbił niesamowity koncert młodych talentów ze Studia Wokalnego „Uwolnij Głos” pod kierownictwem Aleksandry Buczek.

Prawdziwe oblężenie namiotów z autografami zaczęło się po godzinie 14:30. Najpierw mistrz polskiej fantastyki Andrzej Pilipiuk opowiadał o ewolucji kultowego Jakuba Wędrowycza, sekretach researchu historycznego i swojej miłości do archeologii. Kolejnym wyczekiwany przez czytelników prelegentem był Jakub Żulczyk – pisarz i scenarzysta (autor *Ślepnąc od światła* czy *Informacji zwrotnej*). Autor mówił szcze-

rze o samotności we współczesnym świecie, mechanizmach uzależnień i pogubionych bohaterach.

Wieczór należał do gwiazd wielkiego ekranu. Grażyna Wolszczak oczarowała publiczność opowieściami o kulisach pracy w teatrze i dubbingu, a także o wyzwaniach, jakie niesie za sobą bycie producentką spektakli teatralnych. Tuż po niej Bartłomiej Topa zdradził kulisy powstawania hitowego serialu *1670* i zastanawiał się, jak ważny dla aktora jest reset i życie poza zawodem.

Zwieńczeniem pierwszego dnia było spotkanie z legendarnym Jerzym Zelnikiem, który wspominał swoją przełomową rolę Ramzesa XIII w filmie *Faraon*. Artysta powrócił na dużą scenę, by wraz z wybitnymi muzykami (Patrycją Grecką, Anną Kuczok i Januszem Powolnym) stworzyć genialny, nastrojowy Koncert Polskiej Muzyki Filmowej i Poezji. Muzyka i recytacja pod rozgwieżdżonym, chełmskim niebem były idealnym, magicznym podsumowaniem piątku.

Dzień II: Od klasyki Fredry po surowy świat Tatr i wielką architekturę

Sobotni poranek rozpoczął się od dawki motywacji. Aneta Dziędzicka poprowadziła warsztaty dla seniorek pt. „Nowa Ja – wizerunek pokolenia Silver”, udowadniając, że styl i pewność siebie nie mają wieku. Chwilę później duża scena zamieniła się w XIX-wieczny salon za sprawą słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie. Ich interpretacja *Ślubów Panieńskich* Aleksandra Fredry zachwyliła lekkością, humorem i piękną oprawą muzyczną.

Dla kontrastu, na Małej Scenie Hanna Pawłowska odkrywała przed słuchaczami regionalne tajemnice. Autorka promowała swoją najnowszą książkę *Sekrety Polesia Lubelskiego*, udowadniając, że najciekawsze historie często kryją się tuż za rogiem.

Południe znów należało do dzieci. Najpierw na podeście obok sceny odbyły się uroczne i niezwykle wartościowe warsztaty z dogoterapii „Piesku, poczytam Ci” zorganizowane przez Sylwię Bedlińską-Górę, a zaraz po nich Agencja PRYM ART wystawiła kolorowy i dynamiczny spektakl pt. *Koziołek Matołek*, który rozbawił do łez zarówno maluchy, jak i ich rodziców.

Popołudniowy blok spotkań autorskich otworzył Hubert Ronek – rysownik i scenarzysta komiksowy. Artysta w pasjonujący sposób opowiadał o tym, jak trudną historię (taką jak losy Antka Srebrnego podczas II wojny światowej) przełożyć na język komiksu, by trafić do młodego pokolenia.

Jednym z bardziej interesujących spotkań soboty była rozmowa z Beatą Sabałą-Zielińską. Rodowita góralka i dziennikarka z niesamowitym temperamentem opowiadała o surowym świecie Tatr, kulua-

rach pracy ratowników TOPR oraz o tym, jak wygląda codzienne życie w schronisku w Dolinie Pięciu Stawów Polskich, które dla wielu jest „domem bez adresu”. Słuchacze z dużym zainteresowaniem słuchali opowieści o akcjach ratunkowych, związanych z nimi emocjach oraz sile natury.

Finałowym akcentem literackim V edycji Targów było spotkanie z Grzegorzem Piątkiem, architektem i laureatem Nagrody Literackiej m.st. Warszawy. W rozmowie z Prezydentem Jakubem Banaszkiewiczem autor zdradził, dlaczego w jego książkach (m.in. *Najlepsze miasto świata czy Gdynia obiecana*) ludzie są tak samo ważni jak budynki, które po sobie zostawili. Była to niezwykle mądra i inspirująca dyskusja o tożsamości miast, która idealnie zamknęła tegoroczny cykl autorski.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się również spotkanie z Michałem Szulimem podróżnikiem, dziennikarzem i autorem książek podróżniczych. W niezwykle barwny i pełen humoru sposób opowiadał o Korei Południowej, przybliżając uczestnikom zarówno codzienne życie jej mieszkańców, jak i fascynujące zwyczaje, kulturę oraz miejsca, które warto odwiedzić.

Wieczorem festiwal nabrał jeszcze większej energii za sprawą koncertu zespołu Plateau, który zamienił święto literatury we wspólną zabawę. Połączenie poezji z muzyką wpłynęło na zaangażowanie publiczności, która żywiołowo reagowała na piosenki zespołu.

Sobotni program obfitował również w wydarzenia, które przyciągnęły prawdziwe tłumy. Ogrom-

nym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z Erykiem Lubosem, podczas którego aktor opowiadał o swojej pracy artystycznej, kulisach znanych produkcji oraz o emocjach towarzyszących budowaniu filmowych postaci. Szczerość, charyzma i świetny kontakt z publicznością sprawiły, że było to jedno z najliczniej odwiedzanych wydarzeń całych targów.

Kropką nad „i” całego festiwalu był fantastyczny i energetyczny koncert Skytecha. Dynamiczne brzmienia, widowiskowa oprawa i doskonały kontakt z publicznością sprawiły, że koncert stał się jednym z najbardziej żywiołowych punktów całego wydarzenia.

V Chełmskie Targi Książki przeszły do historii jako wydarzenie rekordowe pod względem frekwencji. W ciągu dwóch dni Targi odwiedziło ponad 8 tysięcy miłośników literatury, a swoją ofertę zaprezentowało blisko 50 wydawnictw z całej Polski. Tegoroczna edycja była prawdziwym świętem książki – pełnym inspirujących spotkań, wartościowych rozmów i niezapomnianych emocji. Setki sprzedanych książek,

tysiące rozdanych autografów oraz niekończące się kolejki do autorów pokazały, jak wielka jest potrzeba bezpośredniego kontaktu z literaturą i jej twórcami. Plac dr. Edwarda Łuczowskiego po raz kolejny stał się sercem kulturalnego życia miasta, udowadniając, że Chełm nie tylko kocha książki, ale przede wszystkim kulturą stoi.

Dziękujemy wydawcom, autorom, artystom,
a przede wszystkim WAM — drodzy Czytelnicy.
Do zobaczenia za rok na VI edycji!

Małgorzata Chmielewska
Chełmska Biblioteka Publiczna
im. Marii Pauliny Orsetti

Bibliotekarze Regionaliści w Lubartowie.

(c.d. dwugłosu „Bibliotekarze Regionaliści na Ziemi Lubartowskiej”)

Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Mickiewicza w Lubartowie – krótki rys historyczny.

Pierwszą biblioteką publiczną w Lubartowie była Biblioteka Polskiej Macierzy Szkolnej, otwarta 27 września 1909 roku. Inicjatorką jej powstania była Helena Morozewiczowa (1863–1943). Biblioteka funkcjonowała do 1914 roku. Jej działalność wznowiono w 1917 roku. W czasie okupacji niemieckiej udało się prowadzić działalność placówki do 1942 roku. W 1948 roku biblioteka przeszła pod Zarząd Miejskiej Rady Narodowej. Jej oficjalne otwarcie nastąpiło 15 stycznia 1949 roku. Otrzymała nazwę Publiczna Biblioteka Miejska im. Adama Mickiewicza w Lubartowie. W 1955 roku została połączona z Powiatową Biblioteką istniejącą od 1946 roku. W latach 1957–1993 istniał Oddział dla Dzieci, w 1969 roku otwarta została Filia nr 1. W 1975 roku biblioteka stała się Oddziałem Terenowym Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. W 1985 roku zorganizowano kolejną placówkę – Filię nr 2. Od 1 stycznia 1992 roku jest biblioteką samorządową.

Działalność Lubartowskiego Towarzystwa Regionalnego

Tradycje regionalnej działalności w Lubartowie wywodzą się z ruchu społeczno-niepodległościowego, gdy w 1917 roku powstało Polskie Towarzystwo Miłośników Sztuki. Liczne grono społeczników towarzystwa prowadziło ożywioną działalność do 1927 roku w sekcjach: śpiewaczej – chór Lutnia, teatralnej, literackiej – „Jednodniówka 15 lipca 1919 r.”, „Lewart” – tygodnik, bibliotecznej – rozwój czytelnictwa oraz w sekcji sportowej – Klub Sportowy „Lewart”. Osłabienie działalności spowodował wyjazd z Lubartowa najaktywniejszych członków towarzystwa. Ciągła działalność sekcji literackiej możliwa była dzięki aktywności Wandy Śliwiny ps. Jagienka spod Lublina.

11 września 1955 roku powołano Koło Miłośników Historii przy Lubelskim Oddziale Polskiego To-

warzystwa Historycznego. Wybrano zarząd, którego prezesem został Jan Mangold, emerytowany inspektor szkolny.

W 1958 roku KMH przekształciło się w samodzielne Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Lubartowskiej. Wraz z wprowadzeniem w 1975 roku reformy administracji państwowej, nastąpiły zmiany w strukturze regionalnej. SMZL z dniem 21 maja zmieniło nazwę na Lubartowskie Towarzystwo Regionalne. Nadal jednak oddziaływało na teren rejonu lubartowskiego, utożsamianego z Ziemią Lubartowską.

Do głównych celów i zadań regionalistów w latach 1955–1977 należało: zorganizowanie muzeum regionalnego, opracowanie monografii Ziemi Lubartowskiej, wydawanie jednodniówki „Lubartów i Ziemia Lubartowska” oraz upowszechnianie lokalnej historii. Pierwszy egzemplarz wydano już w 1956 roku. Pierwsze cztery numery miały formę zeszytów, a następne ukazały się jako książki. Do 2025 roku Lubartowskie Towarzystwo Regionalne wydało 21 tomów tej publikacji.

Bibliotekarze – regionaliści

W szeregach regionalistów w Lubartowie w latach 1917–1977 odnotowano ponad 300 członków. Wśród wyróżniających się byli również bibliotekarze – Janina Łaszczoła i Aniela Miduchówna z Biblioteki Macierzy Szkolnej. Nieco później szczególnie aktywni byli Leokadia Gągalska (1930–2013) z Biblioteki Dziecięcej oraz Jan Smolarz (1935–2012), który w latach 1960–1968 był kierownikiem PiMBP im. A. Mickiewicza w Lubartowie.

L. Gągalska jest autorką artykułu o tematyce bibliotecznej i regionalnej:

Praca w czytelnicy dziecięcej, Bibliotekarz Lubelski, 1959 R. 4, nr 3, s. 13–14.

O Leokadii Gągalskiej wspominał Jan Smolarz w artykule pt. *Plastycy amatorzy (informacja)*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1961, s. 48–50.

Brała ona udział w wystawach plastyków amatorów z Lubelszczyzny m.in. w organizowanej w Zamku Lubelskim w 1959 roku, obok Karola Skarucha i Zofii Lulkowej z Lubartowa.

Efektownością pracy J. Smolarza jako kierownika PiMBP w Lubartowie było zdecydowane zwiększenie zasięgu czytelnictwa i wzrost rangi biblioteki w środowisku. Był aktywnym regionalistą i publicystą, a jego dorobek obejmuje ponad 130 publikacji zamieszczonych w ponad 20 czasopismach. Wydał także cztery książki poświęcone bibliotekarstwu, regionalizmowi i literaturze. Zasiadał w Komitecie redakcyjnym rocznika „Lubartów i Ziemia Lubartowska”, wydawanej w latach 1961–2006. Od 1996 roku był Członkiem Honorowym LTR.

Artykuły J. Smolarza (w wyborze):

Smolarz J., *Szlachetne współzawodnictwo*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1961, s. 41–42

Smolarz J., *Towarzystwo niewątpliwej użyteczności*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1964, s. 56–61

Smolarz J., *Lubartowskie realia powstańcze*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1964, s. 102–122

Smolarz J., *Ludwik Stanisław Liciński. Artysta – proletariusz*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1972, s. 76 – 98

Smolarz J., *Biblioteki*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1975, s. 56–71

Smolarz J., *Biblioteczne reminiscencje dokumentalne*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1980, s. 109 – 133

Smolarz J., *Lira i lamparty. Od miłośników sztuki do miłośników regionu*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1986, s. 28–51

W tomie 16. z 2006 roku zamieszczono listę 323 członków LTR na dzień 31 grudnia 2005 roku. Wśród wymienionych osób znajduje się 19 bibliotekarzy-regionalistów.

Przez długie lata w zarządzie LTR na rzecz rozwoju regionalizmu pracowały Alicja Rokicka i Urszula Sławecka związane z Miejską Biblioteką Publiczną im. A. Mickiewicza w Lubartowie. A. Rokicka pracowała w MBP w latach 1967–2003, w zarządzie LTR zasiadała w latach 1992–2025, pełniła również funkcję sekretarza. Jest autorką *Bibliografii regionu lubartowskiego* zamieszczanej w roczniku oraz cennego opracowania „Bibliografia zawartości wydawnictwa *Lubartów i Ziemia Lubartowska*” z 2008 roku.

U. Sławecka pracowała w MBP w latach 1972–1981 (w latach 1982–2002 w bibliotece Regionalnego

Centrum Edukacji Zawodowej w Lubartowie), była członkiem Zarządu LTR od 2004 do 2020 roku.

W ruch regionalny angażują się dyrektorzy MBP im. A. Mickiewicza w Lubartowie. Inicjują i realizują spotkania autorskie, sesje literackie i historyczne. Organizują wystawy, w tym o tematyce regionalnej. Współpracują z instytucjami i organizacjami na terenie miasta Lubartowa i Ziemi Lubartowskiej m.in. z Lubartowskim Towarzystwem Regionalnym i Muzeum Regionalnym w Lubartowie. Stanowisko dyrektora pełnili kolejno: Bogusław Meleszczuk (1975–1979), Zofia Skomorowska (1979–2001), Marek Danielkiewicz (2001–2009), Adam Banucha (2009–2022), Grzegorz Winnicki (od 2022).

Miasto Lubartów posiada od 2011 roku honorową Księgę „Pamięć i Zobowiązanie”, która powstała, aby uwiecznić zasłużonych mieszkańców Lubartowa. Wpisy do księgi są przyznawane przez powołaną Kapitułę, w której zasiadają m.in. członkowie LTR. Uroczyste uhonorowanie i wpisanie nowych nazwisk tradycyjnie odbywa się podczas miejskich uroczystości, takich jak np. Imieniny Miasta.

Do 2025 roku wpisano do niej 26 Lubartowian zasłużonych dla naszego miasta. Wpisów do księgi dokonywała Barbara Mazurek, a obecnie Dorota Rybak, bibliotekarki MBP im. A. Mickiewicza, należące od wielu lat do LTR.

Bibliotekarze regionaliści lubartowskiej Książnicy są również autorami bądź bohaterami tekstów w czasopiśmie „Bibliotekarz Lubelski”, wydawanym przez WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Szczególny jest numer 1-4 z 1984 roku, w dużej mierze poświęcony MBP w Lubartowie.

Opublikowano w nim teksty i artykuły:

Bronisz H., Gajewski J., Kozioł M., *Jan Smolarz (1935-2012)*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 2013, s. 438-443

Charlińska H., Kozioł M., *Leokadia Teresa Gągalska-Grądek (1930–2013)*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 2016, s. 305-308

Choduń K., *Leokadia Gągalska-Grądek*, Bibliotekarz Lubelski, 1984, R. 29, nr 1-4, s. 47-49

Derecki A., Danielkiewicz M., *Dariusz Dessuer (1960-2005)*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 2006, s. 459-469

Jednacz H., Pożarowska T., *Zbiory audiowizualne w lubartowskiej bibliotece*, Bibliotekarz Lubelski, 1984, R. 29, nr 1-4, s. 33-37

Jednacz H., Skomorowska Z., *Zofia Romańska*, Lubartów i Ziemia Lubartowska 1993, s. 443-445

Jubileusz biblioteki. 35 lat Biblioteki Miejskiej w Lubartowie, oprac. A. Kosior, K. Choduń, H. Jednacz, Bibliotekarz Lubelski, 1984, R. 29, nr 1-4, s. 26-32

Romańska Z., *Wspomnienie*, Bibliotekarz Lubelski, 1984, R. 29, nr 1-4, s. 38-41

Rybak A., *Portrety z Lubartowa*, Bibliotekarz Lubelski, 1997, R. 42, nr 128, s. 65-67

Skomorowska Z., *Alicja Kosior*, Bibliotekarz Lubelski, 1984, R. 29, nr 1-4, s. 50-51

Skomorowska Z., *Helena Jednacz*, Bibliotekarz Lubelski, 1984, R. 29, nr 1-4, s. 45-46

Skomorowska Z., *Lubartowskie biblioteki*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1993, s. 125-134

Smolarz J., *Lubartowskie tradycje literackie*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1996, s. 389-410

Zofia Skomorowska – dyrektor Oddziału WBP w Lubartowie, oprac. J. Gajewski, Bibliotekarz Lubelski, 1984, R. 29, nr 1-4, s. 42-44

Po 1990 roku pojawiały się kolejne, różnorodne publikacje poświęcone tematyce bibliotecznej i regionalnej. Poniżej niektóre z publikowanych:

Z. Skomorowska, *Lubartowskie biblioteki*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1993, s. 125-134

H. Jednacz, Z. Skomorowska, *Zofia Romańska*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1993, s. 443-445

J. Smolarz, *Lubartowskie tradycje literackie*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1996, s. 389-410

A. Rybak, *Portrety z Lubartowa*, Bibliotekarz Lubelski, 1997, nr 128, s. 65-67

A. Derecki, M. Danielkiewicz, *Dariusz Dessauer (1960-2005)*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 2006, s. 459-469.

H. Bronisz, J. Gajewski, M. Kozioł, *Jan Smolarz (1935-2012)*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 2013, s. 438-443

H. Charlińska, M. Kozioł, *Leokadia Teresa Gągalska-Grądek (1930-2013)*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 2016, s. 305-308

Wykorzystane materiały i źródła:

„Bibliotekarz Lubelski”, 1959, R. 4, nr 3

„Lubartów i Ziemia Lubartowska”, 1956-2025

Gajewski J. (oprac.), *Słownik biograficzny bibliotekarzy Lubelszczyzny (1944-2014)*, Lublin 2015

Kroniki Miejskiej Biblioteki Publicznej im. A. Mickiewicza w Lubartowie

Rybak A., Zalewska A. E., *Bibliotekarze Ziemi Lubartowskiej. Szkice do portretu*, Lubartów 2010

Smolarz J., *Szlachetne współzawodnictwo*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1961, s. 4-42

Smolarz J., *Towarzystwo niewątpliwej użyteczności*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1964, s. 56-61

Smolarz J., *Lubartowskie realia powstańcze*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1964, s. 102-122

Smolarz J., *Ludwik Stanisław Liciński. Artysta – proletariusz*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1972, s. 76-98

Smolarz J., *Biblioteki*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1975, s. 56-71

Smolarz J., *Biblioteczne reminiscencje dokumentalne*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1980, s. 109-133

Smolarz J., *Lira i lamparty. Od miłośników sztuki do miłośników regionu*, Lubartów i Ziemia Lubartowska, 1986, s. 28-51

Andrzej Rybak

Miejska Biblioteka Publiczna
im. Adama Mickiewicza w Lubartowie

XVI Lubelskie Forum Bibliotekarzy. O ludziach, którzy zmieniają biblioteki

Biblioteka głównie książkami stoi, ale jest także przestrzenią spotkań, edukacji, budowania relacji i wspierania lokalnych społeczności. Właśnie wokół tej idei koncentrowało się XVI Lubelskie Forum Bibliotekarzy, które odbyło się 15 maja 2026 r. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. Wydarzenie, zorganizowane wspólnie przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego oraz Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lublinie, po raz kolejny zgromadziło bibliotekarzy z całego regionu, tworząc przestrzeń do wymiany doświadczeń, zdobywania wiedzy i wspólnej refleksji nad wyzwaniami współczesnego bibliotekarstwa.

Forum otworzył Andrzej Rolla, Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego witając licznie zgromadzonych uczestników.

Program Forum, które poprowadziła Lidia Głębińska, został podporządkowany zagadnieniom szczególnie ważnym dla współczesnych bibliotekarzy – trosce o dobrostan psychiczny oraz budowaniu motywacji zawodowej.

Jarosław Chybicki, psycholog, psychoterapeuta i wykładowca akademicki, w wystąpieniu pt. „Pierwsza pomoc psychologiczna dla bibliotekarzy w trudnych czasach”, zwrócił uwagę na wyzwania, z którymi na co dzień mierzą się pracownicy bibliotek. Mówił o znaczeniu odporności psychicznej, umiejętności rozpoznawania kryzysów oraz sposobach udzielania wsparcia zarówno współpracownikom, jak i użytkownikom bibliotek.

Drugim wystąpieniem był wykład Iwony Brodzik, dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Starych Kobiątkach i zdobywczyni tytułu Lubelski Bibliotekarz Roku 2020. Prelegentka, odwołując się do własnych

doświadczeń zawodowych, zastanawiała się, co rzeczywiście motywuje bibliotekarzy do działania, jak nie utracić zaangażowania oraz jak zachować równowagę pomiędzy poczuciem misji a codziennym zmęczeniem. Tematyka obu wystąpień znakomicie wpisała się w najważniejsze wyzwania, przed którymi stoją dziś biblioteki – instytucje coraz częściej pełniące rolę miejsc wsparcia, integracji i budowania więzi społecznych.

Ważnym punktem Lubelskiego Forum Bibliotekarzy było rozstrzygnięcie wojewódzkiego etapu Ogólnopolskiego Konkursu Bibliotekarz Roku 2025 i wręczenie tytułu Lubelski Bibliotekarz Roku 2025. Konkurs, organizowany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich od lat promuje osoby, które swoją aktywnością, kreatywnością i zaangażowaniem wyznaczają nowe kierunki rozwoju bibliotek oraz inspirować całe środowisko zawodowe. Sylwetki kandydatek do tegorocznego tytułu przedstawił Marcin Furman. O wyróżnienie ubiegały się cztery bibliotekarki reprezentujące różne typy bibliotek i różne obszary działalności, pokazując jednocześnie, jak szerokie i różnorodne jest współczesne bibliotekarstwo.

Magdalena Grzelak-Kołdej z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dęblinie, Filia w Masowie, została doceniona za konsekwentne budowanie więzi z lokalną społecznością. Rozwija ofertę biblioteki poprzez liczne działania edukacyjne i animacyjne dla dzieci, młodzieży oraz seniorów, współpracuje ze szkołami i hospicjum, organizuje warsztaty literackie

i artystyczne, spotkania autorskie oraz wydarzenia integrujące mieszkańców. W swojej pracy z powodzeniem wykorzystuje doświadczenia dziennikarskie i społeczne, skutecznie promując bibliotekę jako miejsce aktywności lokalnej.

Renata Michalik z Książnicy Zamojskiej im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, reprezentuje nurt bibliotekarstwa skoncentrowanego na ochronie dziedzictwa kulturowego i nowoczesnych technologiach. Zrealizowała projekt pn. „Cyfrowe Archiwum Dzieci Zamojszczyzny”, rozwija bibliotekę cyfrową oraz tworzy kolekcje dokumentujące historię regionu. Dzięki skutecznemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz współpracy z archiwami i instytucjami kultury przyczynia się do ochrony i popularyzacji regionalnego dziedzictwa.

Maria Wesołowska z Filii nr 29 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, od lat z powodzeniem rozwija działania skierowane do dzieci i młodzieży. Moderuje Dyskusyjny Klub Książki dla nastolatków, angażuje młodych czytelników we współtworzenie oferty biblioteki oraz realizuje autorskie projekty, takie jak „Domówka w bibliotece”. Jej działalność wykracza poza codzienną pracę biblioteczną – jako członkini Zarządu Polskiej Sekcji IBBY prowadzi szkolenia dla bibliotekarzy i aktywnie promuje literaturę dziecięcą.

Tytuł Lubelskiego Bibliotekarza Roku 2025 zdobyła Dorota Ręba, kierownik Filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Wólce w Turce (os. Borek). Kapituła konkursu doceniła nowoczesny sposób postrzegania biblioteki jako miejsca wspierającego rozwój człowie-

ka oraz wyjątkową umiejętność łączenia działalności czytelniczej z troską o dobrostan psychiczny mieszkańców. Dorota Ręba konsekwentnie buduje bibliotekę otwartą na potrzeby lokalnej społeczności, realizując liczne projekty edukacyjne i społeczne. W 2025 roku zorganizowała 34 wydarzenia, w których uczestniczyło ponad 600 osób. Szczególne uznanie zdobyły autorskie przedsięwzięcia poświęcone wzmacnianiu odporności psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych. Projekt „Bibliowskaz na dobrostan” pokazał, że biblioteka może skutecznie wspierać rozwój emocjonalny najmłodszych, wykorzystując literaturę, gry, warsztaty uważności, animację poklatkową czy klocki Lego jako narzędzia budowania relacji i kompetencji społecznych. Z kolei cykl „STOP-KLATKA: o emocjach w bibliotece”, skierowany do dorosłych, stworzył przestrzeń do rozmowy o komunikacji, emocjach i zdrowiu psychicznym

Laureatka aktywnie dzieli się również swoim doświadczeniem z innymi bibliotekarzami. Występowała podczas konferencji naukowych, prowadziła

szkolenia dla bibliotekarzy województwa lubelskiego oraz uczestniczyła w Akademii Programu Rozwoju Bibliotek. Jej działalność pokazuje, że współczesny bibliotekarz jest nie tylko animatorem czytelnictwa, lecz także organizatorem życia społecznego, edukatorem i partnerem mieszkańców w rozwiązywaniu problemów współczesnego świata.

Podczas Forum Dorota Ręba odebrała nie tylko tytuł Lubelskiego Bibliotekarza Roku 2025, ale również Nagrodę Kulturalną Województwa Lubelskiego, przyznaną przez Zarząd Województwa Lubelskiego. Dyplomy, kwiaty i upominki wszystkim kandydatom wręczyli Andrzej Rolla, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, dr Renata Malesa, przewodnicząca Kapituły Konkursu oraz Joanna Chapska, wiceprzewodnicząca Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Gratulacje laureatce złożyły również triumfatorzy poprzednich edycji konkursu – Ewa Matczuk oraz Marta Frączek.

Tegoroczne Forum pokazało, że współczesne biblioteki rozwijają się w wielu kierunkach. Jedne chronią dziedzictwo kulturowe, inne stawiają na animację czytelnictwa, pracę z młodzieżą czy integrację lokalnych społeczności. Łączy je jednak wspólny cel – budowanie miejsc otwartych, przyjaznych i odpowiadających na rzeczywiste potrzeby mieszkańców. XVI Lubelskie Forum Bibliotekarzy było nie tylko okazją do zdobycia nowej wiedzy i wymiany doświadczeń, lecz także świętem ludzi, którzy każdego dnia udowadniają, że biblioteka pozostaje jedną z najważniejszych instytucji życia społecznego i kulturalnego.

Joanna Chapska

Zarząd Okręgu
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
w Lublinie

Lipsk i Drezno – doświadczenia pracowników WBP w ramach programu Erasmus+

W dniach 16-21 III 2026 r. grupa pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w ramach programu Erasmus+ odwiedziła biblioteki w Dreźnie i Lipsku. Celem wizyty było poznanie funkcjonowania bibliotek publicznych w głównych miastach Saksonii oraz wymiana doświadczeń i poznanie rozwiązań, które mogą znaleźć zastosowanie w naszej Bibliotece.

Pierwszy dzień pobytu w Niemczech był przeznaczony na wizytę w Bibliotece Publicznej Miasta Lipska (Leipziger Städtische Bibliotheken), której główna siedziba od 1991 r. mieści się w budynku wzniesionym w końcu XIX w. Obecnie jest to gmach w pełni przystosowany do działalności nowoczesnej biblioteki. Zwiedziliśmy główną siedzibę tej bardzo dobrze zorganizowanej i wyposażonej placówki, w której szczególną uwagę zwraca dział muzyczny, co związane jest z działalnością w XVIII-wiecznym Lipsku Jana Sebastiana Bacha.

Biblioteka Miejska w Lipsku ma 15 filii na terenie miasta oraz bibliobus. Wszystkie łącznie posiadają

około miliona książek, czasopism, gier, płyt CD i DVD, wideokaset, a także w ramach bardzo rozbudowanego działu muzycznego – zbiór nagrań i nut oraz pozycji książkowych poświęconych muzyce.

Głównym celem wyjazdu było zapoznanie się z funkcjonowaniem Biblioteki Miejskiej (Zentralbibliothek) w Dreźnie. Centralna Biblioteka mieści się w wybudowanym w 1969 r. zmodernizowanym i przystosowanym do współczesnych wymagań Pałacu Kultury (Kulturpalast). Głównym użytkownikiem budynku jest miejscowa Filharmonia. Gmach został zaprojektowany i wybudowany w czasach Niemieckiej Republiki Demokratycznej (NRD), został jednak skutecznie dostosowany do współczesnych wymogów. Po kilkuletnim remoncie, w 2017 r. do budynku wprowadziła się, odwiedzona przez naszą grupę Biblioteka.

Podczas wizyty w Zentralbibliothek zapoznaliśmy się z jej strukturą, funkcjonowaniem i zbiorami. Podczas spotkania z pracownikami uzyskaliśmy wyczerpujące odpowiedzi na pytania, dzięki czemu znacznie pogłębiła się nasza wiedza. Podobnie jak miało to miejsce w lipskiej placówce, w Bibliotece w Dreźnie zwracało uwagę bogactwo zbiorów muzycznych.

Nasza grupa odwiedziła również bibliotekę mobilną. Dzięki temu dowiedzieliśmy się, że niemieckie biblioteki przywiązują dużą wagę do upowszechniania tej formy czytelnictwa, co w Polsce nie jest powszechnie praktykowane.

W ciągu kilku dni pobytu w Dreźnie, nasza grupa dużo dowiedziała się na temat pracy Biblioteki Miejskiej i jej filii, których na terenie całego miasta jest 19. Dla porównania warto zwrócić uwagę, że sieć filii Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie licząca 40 placówek, jest znacznie bardziej rozbudowana.

Zbiory Biblioteki Miejskiej w Dreźnie liczą łącznie około 774 000 pozycji, przy czym na Zentralbibliothek przypada około 300 000.

Podsumowując, należy podkreślić, że dzięki wizytom w bibliotekach w Lipsku i Dreźnie, a także bezpośrednim rozmowom z pracownikami, pogłęбилиśmy wiedzę na temat struktury, funkcjonowania, rodzajów zbiorów, a także specyfiki pracy w odwiedzonych placówkach.

Albert Walendowski
Dział Zbiorów Specjalnych
WBP w Lublinie

Nie tylko rowery i piękne krajobrazy – biblioteki Danii

Dania jest pod wieloma względami wyjątkowa – niesamowity krajobraz i przyroda, wspaniała infrastruktura rowerowa, otwarci ludzie. Równie interesujące są również biblioteki w tym kraju, a szczególnie te, które mogłem odwiedzić wraz ze współpracownikami w ramach projektu Erasmus.

Pierwszą przestrzenią, jaką poznaliśmy, było Centrum Kultury, Sztuki i Biznesu Kreatywnego – Maltfabrikken znane również jako The People's Factory w Ebeltøft. Ten wielofunkcyjny kompleks mieści się w budynkach dawnej słodowni z 1861 roku. Przed destrukcją uratowany został dzięki działaniom lokalnej społeczności. Po zamknięciu fabryki w 1998 roku budynki zaczęły niszczeć. W 2010 roku zawiązała się społeczna inicjatywa pod nazwą „Uratuj Maltfabrikken”, która miała na celu ocalenie tej przestrzeni przed degradacją. Udało się to w 2020 roku, kiedy to obiekt otwarto dla użytkowników. O wyjątkowości tej instytucji świadczy fakt, że w jej skład wchodzi trzy segmenty – biblioteka, muzeum i archiwum (BMA). Całość jest tak pomyślana, aby użytkownik nie musiał zastanawiać się gdzie się znajduje. Przejście między instytucjami jest płynne. W praktyce jednak, po wejściu do kompleksu użytkownicy zazwyczaj mają styczność z pracownikami biblioteki. Nie zmienia to faktu, że organizowane tu są również wydarzenia, podczas których jedna osoba z biblioteki i jedna osoba z muzeum prezentują tematy z historii lokalnej,

ukazywanej jednocześnie poprzez literaturę. Choć muzeum i biblioteka – jako instytucje kultury, różnią się od siebie znacząco, to w tym przypadku udało się dokonać niezwykłego połączenia umożliwiającego prowadzenie wspólnej działalności przy zachowaniu odrębności tam, gdzie jest to niezbędne.

Biblioteka oraz muzeum otwarte są w godzinach od 11:00 do 17:00 od poniedziałku do czwartku (w piątki i niedziele obsługa biblioteczna jest zamknięta). Kompleks główny działa w godzinach 6:00-22:00.

Pierwszą przestrzenią do jakiej wchodzimy odwiedzając główny budynek jest Strefa Powitania. Tu można zapytać o wszystko, w tym o pobyt turystyczny w Ebeltøft. Jest to miejsce obsługiwane głównie przez wolontariuszy.

Kolejną przestrzenią jest tzw. Maszynownia. Jest to miejsce wyjątkowe ze względu na to, że tam znajduje się Oddział dla Dzieci. Centralnym elementem narracyjnym są tam Myszy Słodowe, które opowiadają historię tego miejsca dla dzieci. W tym miejscu są umieszczone specjalne figurki myszek. Odnajdywanie ich stanowi wspaniałą zabawę dla dziecięcych użytkowników. Najbardziej ikonicznym przedmiotem w Oddziale dla Dzieci jest Malthazar czyli samoobsługowy automat do zwrotu książek.

Na trzecim piętrze znajdują się książki dla dorosłych w wolnym dostępie. Większość materiałów można

wypożyczyć na 30 dni, przysługują 2 prolongaty. Książki można zamawiać przez stronę WWW oraz przez aplikacje na Androida oraz iOS.

Głównym celem naszej mobilności do Danii, była wyjątkowa pod każdym względem biblioteka Dokk1 w Aarhus, które jest drugim co do wielkości miastem w kraju. Niezwykłość tej pięknej instytucji polega nie tylko na oryginalności architektonicznej, ale i koncepcyjnej. W tworzeniu centrum Dokk1 zastosowano model czterech przestrzeni: experience – doświadczeń, involvement – zaangażowania, empowerment – wzmocnienia, innovation – innowacji. Po za tym zastosowano tzw. prototypowanie czyli sprawdzenie nowego sposobu organizacji przestrzeni.

Budynek Dokk1 ma powierzchnię ok. 28 tys. m² i mieści się na trzech kondygnacjach, z czego biblioteka i przestrzeń dla dzieci zajmują ok. 17 500 m². Wewnątrz znajduje się 1100 różnych miejsc siedzących, z czego 650 znajduje się na otwartych przestrzeniach. Dodatkowo udostępniono 68 stanowisk komputerowych. Do dyspozycji są dwie sale modułowe na 70 i 250 osób. Jest również czytelnia oraz laboratorium multimedialne, 15 „oaz relaksu”, pokój do karmienia i opieki nad dziećmi, 6 pokoi do nauki oraz kawiarnia na 112 miejsc. Czytelnicy mają również do dyspozycji 20 toalet oraz 120 schowków na swoje rzeczy. Jest to największa biblioteka publiczna Danii. Ciekawostką jest fakt, że w podziemiach znajduje się automatyczny

parking dla 1000 samochodów oraz 500 rowerów. Budynek jest w całości przystosowany do potrzeb ludzi z niepełnosprawnościami.

O wyjątkowości Dokk1 jako biblioteki świadczy to, że zawiera ona w sobie dużą część przeznaczoną dla dzieci, które od najwcześniejszych lat mogą znaleźć tu przestrzeń do zabawy i interakcji przyzwyczajając się przez to do faktu, że biblioteka jest miejscem ciekawym i atrakcyjnym, a i biblioteka jako instytucja ma do zaproponowania ciekawy program dla dzieci i rodziców. Nikt nie jest tu pozostawiony sam sobie.

Kolejnym aspektem zasługującym na uwagę jest spory wachlarz usług pozabibliotecznych jakie użytkownicy mogą tu zrealizować. Przypomina to trochę, dobrze nam znane z polskiej przestrzeni Biura Obsługi Mieszkańca z tym, że w Dokk1 jest to realizowane z dużo większym rozmachem.

Zwrot materiałów bibliotecznych jest zautomatyzowany. Wymagana jest karta biblioteczna bądź inny akceptowany dokument. Automat zwrotowy ma możliwość pobrania kary za przetrzymanie książki. Atrakcją może być to, że maszyna jest w pewnym stopniu przeźroczysta więc czytelnik ma okazję do śledzenia drogi zwróconej książki do magazynu.

Nazwa Dokk1 została wyłoniona w konkursie. Symbolizuje ona miejsce gdzie można znaleźć szybką drogę do informacji oraz nawiązuje do portowego i stocznioowego charakteru miejsca w jakim znajduje się biblioteka. Na uwagę zasługuje fakt, iż mieszkańcy mieli szansę wypowiedzieć się nie tylko w kwestii nazwy. Byli oni mobilizowani do zgłaszania różnego typu sugestii dotyczących powstającej biblioteki. Placówka została otwarta 20 czerwca 2015 roku przez królową Małgorzatę. W 2016 roku wygrała konkurs na najlepszą bibliotekę na świecie organizowany przez IFLA.

Aarhus to jednak nie tylko wielkie biblioteki. W tym niezwykłym mieście te mniejsze „osiedlowe” biblioteki, również mają się dobrze, czego przykładem może być Biblioteka Hasle. Biblioteka ta mieści się w Kulturhus Herredsvang i pełni funkcję miejsca spotkań kulturalnych dla lokalnej społeczności. Pla-

cówka zajmuje dwa piętra. Na parterze znajduje się atrakcyjna strefa dla dzieci z miejscem do zabawy i literaturą dziecięcą oraz przestrzeń z beletrystyką dla dorosłych oraz kolekcją płyt winylowych, CD i DVD. Na pierwszym piętrze jest kolekcja literatury faktu dla dorosłych oraz strefy z miejscami do nauki, zarówno do pracy samodzielnej, jak i grupowej.

Królewska Biblioteka Duńska w Aarhus (dawniej znana jako Statsbiblioteket) stanowi jeden z najważniejszych filarów skandynawskiego systemu informacji naukowej. Założona pierwotnie jako Państwowa Biblioteka w Aarhus, przeszła zasadniczą ewolucję strukturalną, której punktem kulminacyjnym była fuzja z Biblioteką Królewską w Kopenhadze w 2017 roku. W rezultacie powstała jednolita, skonsolidowana instytucja państwowa. Oddział w Aarhus pełni równolegle dwie kluczowe i komplementarne role – realizuje zadania narodowej instytucji kultury odpowiedzialnej za gromadzenie i przechowywanie duńskiego dziedzictwa piśmienniczego oraz funkcjonuje jako oficjalne zaplecze badawczo-dydaktyczne Uniwersytetu w Aarhus. Układ przestrzenny biblioteki wyraźnie oddziela czytelnie indywidualne, pokoje pracy grupowej od stref interakcji społecznej i rekrea-

cji (kawiarnie, otwarte przestrzenie networkingowe), co odzwierciedla nowoczesne trendy projektowania przestrzeni edukacyjnych typu Learning Commons.

Z biblioteki i jej zasobów mogą korzystać wszyscy, jednak przy rejestracji wymagana jest weryfikacja tożsamości. Samodzielnie rejestrować się i wypożyczać materiały na zewnątrz mogą osoby pełnoletnie mieszkające w Danii lub na Grenlandii oraz studenci i pracownicy Uniwersytetu w Aarhus.

Podsumowując, można powiedzieć, że za sukcesem bibliotek w Danii stoi głęboko zakorzenione w świadomości społecznej przekonanie, że biblioteka jest przestrzenią potrzebną każdemu – niezależnie od wieku, statusu społecznego czy zainteresowań. Nie jest ona postrzegana wyłącznie jako

miejsce wypożyczania książek, lecz jako ważna część lokalnej wspólnoty i przestrzeń sprzyjająca edukacji, integracji, rozwojowi osobistemu oraz uczestnictwu w życiu społecznym. Biblioteka daje mieszkańcom możliwość nie tylko dostępu do wiedzy i kultury, ale także spotkania z innymi ludźmi, wymiany doświadczeń i aktywnego współtworzenia lokalnego życia.

Takie podejście znajduje odzwierciedlenie również w polityce publicznej. Biblioteki są traktowane jako inwestycja w społeczeństwo. Dzięki temu mogą konsekwentnie rozwijać swoją ofertę i odpowiadać na zmieniające się potrzeby mieszkańców. Ich siłą jest więc nie tylko dostępność zbiorów czy nowoczesna infrastruktura, ale przede wszystkim społeczne przekonanie, że biblioteka jest dobrem wspólnym i otwartą przestrzenią, z której każdy ma prawo korzystać i którą każdy może współtworzyć.

Łukasz Jóźwiak

Dział Udostępniania Zbiorów. Multimedia
WBP w Lublinie

„Strasznie fajne czytanie w bibliotece”. Warsztaty dla dzieci ze społeczności lokalnej

Scenariusz zajęć bibliotecznych

Autor: Karolina Sumorek

Miejsce: Biblioteka Miejska w Puławach, Filia 2

Czas trwania: ok. 90 minut

Grupa docelowa: dzieci w wieku 6–9 lat ze społeczności lokalnej – mieszkańcy okolicy biblioteki

Prowadzenie zajęć: Karolina Sumorek i Czytelniczka (wolontariuszka)

Opis zajęć:

Zajęcia będą zorganizowane dla dzieci ze społeczności lokalnej, aby stworzyć przestrzeń do wspólnej zabawy, integracji oraz rozwijania zainteresowań czytelniczych. Spotkanie będzie miało charakter tematyczny - „strasznie fajny”, łączący elementy lekkiego dreszczu z humorem i kreatywną aktywnością.

Prowadzące będą przebrane w stroje czarownic. Również dzieci zostaną poproszone o przebranie się w tematyczne stroje.

Cele zajęć:

- rozwijanie zainteresowań czytelniczych,
- osvajanie dzieci z motywem „strachu” poprzez zabawę,
- pobudzanie wyobraźni i kreatywności,
- integracja dzieci ze społeczności lokalnej,
- wzmacnianie więzi z biblioteką jako miejscem spotkań mieszkańców,
- rozwijanie zdolności manualnych.

Potrzebne materiały:

- książki i opowiadania o wampirach, czarownicach i potworach (dostosowane do wieku dzieci np. *Gustaw nieśmiały duszek* Flavia Z. Drago, *Jak pokonać Wampiry?* Roland Garrigue),
- kartki z zagadkami i wskazówkami,
- rekwizyty do poszukiwania „przeklętej książki”,
- materiały do eksperymentów (np. soda, ocet, barwniki),
- kubeczki papierowe,
- biała bibuła,
- mazaki, klej, nożyczki.

Przebieg zajęć:

Powitanie i wprowadzenie (10 min)

- prowadzące przebrane są w kostiumy czarownic,
- przywitanie dzieci i wprowadzenie w klimat zajęć („dzisiaj biblioteka zamienia się w tajemnicze miejsce pełne potworów i zagadek”),
- krótka rozmowa: czego dzieci się boją, jakie znają „straszne” postacie?

Strasznie fajne czytanie (15 min)

- czytanie fragmentów bajek i opowiadań o wampirach, czarownicach i potworach (w lekkiej, humorystycznej formie) przez Czarownicę, która przyleciała z Łysej Góry na miotle,
- rozmowa o bohaterach i wydarzeniach z ww. pozycji literackich.

Poszukiwanie przeklętej książki (20 min)

W naszej bibliotece, również dzieją się rzeczy niezwykłe. Zaginęła jedna z najważniejszych książek z naszej

biblioteki. Musimy ją odnaleźć zanim wpadnie w niepowołane ręce! Aby to zrobić, musicie znaleźć wskazówki i odpowiedzieć na pytania. Zaczynamy!

- dzieci otrzymują kolejno wskazówki, które doprowadzą ich do „przeklętej księgi”,
- w różnych miejscach biblioteki ukryte są kolejne zadania i zagadki,
- po ich rozwiązaniu uczestnicy odnajdują „przeklętą księgę”.

ZAGADKI:

ZAGADKA 1 – START

W bibliotece cisza, książek tu bez liku,
szukaj książki czerwonej o SMOKU mój drogi czytelniku!

Miejsce ukrycia: Półka z bajkami/baśniami, książka *Smoki* Agnieszka Bolikowska

ZAGADKA 2 – KSIĄŻKI O DUCHACH

Straszy w nocy, biały jak ściana,
Lecz z kartki papieru – nie do wyganiania!
Tam znajdziesz trop, co wiedzie cię dalej –
Gustaw zaprasza na straszne czytanie.

Miejsce: Półka „Opowiadania o..”, książka *Gustaw nieśmiały duszek* F.Z. Drago

ZAGADKA 3 – KSIĄŻKI NAJCIEŹSZE I NAJGRUBSZE

Jest ciężka i gruba, wiedzy ma wiele,
Nie straszna jej magia, czary ni ziele.
Gdzie znajdziesz mądrość i litery tłuste –
Tam trop cię zaprowadzi... do księgi bardzo DUŻEJ!

Miejsce: Literatura popularnonaukowa, książka *Zara* D. Quammen

ZAGADKA 4 – KSIĄŻKI O FOBIACH

Boją się jej dzieci, boję się jej Ja. W niej ukryte są lęki,
które każdy z nas ma! Książka na grzbiecie jest czarna
i pajaczek maleńki tam siedzi, czy wiecie co to za
książka moi Mali partnerzy?

Miejsce: Literatura popularnonaukowa dla dzieci,
książka *Najdziwniejsze fobie* Marcin Przewoźniak

ZAGADKA 5 – MIEJSCE CZYTANIA / KĄCIK CZYTELNICZY

Kto czyta książki, ten ma przyjaciela,
W kącie miękko siedzi, a wiedza go rozgrzewa.
Tam, gdzie się siada z książką przy oku –
Znajdziesz wskazówkę do ostatniego kroku.

Miejsce: książka będzie leżała na jednym z krzeseł dla czytelników w czytelniku

ZAGADKA 6 – FINAŁ: LOKALIZACJA PRZEKLĘTEJ KSIĄŻKI

Jest w niej tajemnica, może nawet klątwa,
Zaginęła dawno – teraz jest w twoich rękach prawda.
Szukaj jej w miejscu, gdzie się książki oddaje,
i potem znowu pożycz! Tam przekłeta księga na was czeka,
niechaj nikt się nie złąka!

Miejsce: Półka z książkami do zwrotu lub lada wypożyczeń

Tam czeka ukryta książka (np. owinięta czarnym papierem, z napisem „PRZEKLĘTA KSIĘGA – TYLKO DLA ODWAŻNYCH!”)

Brawo! Przekłeta księga trafiła w najlepsze możliwe ręce! Młodych czytelników o krystalicznym sercu.
Jestem z Was dumna!

Ale to nie koniec przygód w naszej Bibliotece! Przed Wami kolejne zadanie, tym razem drużynowe!
Zostaniecie podzieleni na 2 zespoły. Czeka na Was Straszny Quiz z wiedzy o potworach i czarownicach.
Do dzieła młodzi dzielni czytelnicy

Straszny Quiz – pytania i odpowiedzi (10 min)

1. Jakim pojazdem latają czarownice?

- A) Samolotem
- B) Na miotle ☐
- C) Na deskorolce

2. Co duchy lubią robić w nocy?

- A) Grać w piłkę nożną
- B) Straszyć i latać po zamkach ☐
- C) Jeść pizzę

3. Czy wampiry boją się czosnku?

- A) Tak ☐
- B) Nie
- C) Tylko w poniedziałki

4. Z czego najczęściej robi się lampion na Halloween?
- A) Z ziemniaka
B) Z dyni ☐
C) Z arbuza
5. Co zwykle nosi na głowie czarownica?
- A) Hełm
B) Kapelusz z szerokim rondem ☐
C) Koronę
6. Co się mówi, gdy zbiera się cukierki na Halloween?
- A) Cukierek albo psikus! ☐
B) Proszę o czekoladę
C) Smacznego!
7. Czy potwory naprawdę mieszkają pod łóżkiem?
- A) Tak
B) Nie ☐
C) Tylko w soboty
8. Które zwierzę kojarzy się z czarownicą?
- A) Królik
B) Czarny kot ☐
C) Papuga
9. Co może wyć w nocy w pełni księżyca?
- A) Wilkołak ☐
B) Słoń
C) Sowa z katarrem
10. Jakiego koloru są duchy w bajkach?
- A) Zielone
B) Czerwone
C) Białe ☐

BONUSOWE pytania:

11. Co byś zrobił, gdybyś spotkał ducha?
- Odpowiedzi otwarte – zachęcamy do jak największej kreatywności dzieci! ☐
12. Czy strach ma wielkie oczy?
- ☐ To przysłowie – dzieci mogą próbować odgadnąć, co oznacza.

Warsztaty plastyczne – biblioteczne straszylka (15 min)

Widzę, że idziecie jak burza i doskonale przygotowaliście się do dzisiejszego spotkania..., ale czy na pewno? Ciekawe jak poradzicie sobie z zadaniem plastycznym?

Przed Wami kreatywne duszki, z którymi dziś opuścicie naszą bibliotekę.

Do dyspozycji macie plastikowe kubeczki, oczka i białą bibułę z której to mają powstać biblioteczne straszylka. Do dzieła!

- Dzieci wykonują „duszki” z kubeczków i białej bibuły.
- Ozdabianie prac i nadawanie imion stworkom.

Strasznie fajne eksperymenty (15 min)

- Proste, efektowne doświadczenia w kotle czarownicy
 - „magiczna mikstura” (reakcja sody i octu)
 - kolorowe „eliksiry” (mleko i barwniki)

Zakończenie (5 min)

- Prezentacja prac dzieci.
- Podsumowanie zajęć i rozmowa o ulubionych momentach.
- Pożegnanie uczestników i wspólne zdjęcie

Karolina Sumorek
Biblioteka Miejska
w Puławach,
Filia nr 2

„Kzesimów. Dobra ziemskie i ich właściciele (XVII–XX w.)”

Historia niewielkich miejscowości coraz częściej staje się przedmiotem zainteresowania badaczy, regionalistów oraz osób pragnących lepiej poznać dziedzictwo własnego regionu. Współczesne badania pokazują, że dzieje małych miejscowości są ważną częścią szerszej historii społecznej, gospodarczej i kulturowej kraju. W ten nurt wpisuje się publikacja *Kzesimów. Dobra ziemskie i ich właściciele (XVII–XX w.)* autorstwa dr J. Ewy Leśniewskiej.

Publikacja stanowi kompleksowe ujęcie dziejów Kzesimowa – niewielkiej miejscowości położonej w powiecie świdnickim, w gminie Mełgiew, w niedalekiej odległości od Lublina. Choć współcześnie jest to niewielka wieś, przez kilka stuleci pełniła ważną rolę jako siedziba dóbr ziemskich. Jej historia jest przykładem przemian zachodzących na ziemiach polskich od czasów dawnej Rzeczypospolitej, poprzez okres zaborów, odzyskanie niepodległości, aż

po dramatyczny kres tradycyjnego świata ziemiańskiego w XX wieku. J. E. Leśniewska od lat bada historię majątków ziemskich Lubelszczyzny, w swoim dorobku ma monografie poświęcone dobrom Łańcuchów, Sobianowice oraz Zawieprzycy.

Publikacja została napisana w układzie chronologicznym, co pozwala czytelnikowi prześledzić kolejne etapy rozwoju miejscowości. W pierwszym rozdziale dotyczącym dziejów majątku Kzesimów, autorka przedstawia okoliczności powstania dóbr oraz ich funkcjonowanie w początkowym okresie (od wieku XV do lat 20. XVIII wieku). W części drugiej (lata 1720–1864) poznajemy życiorysy właścicieli – Stefana Trembińskiego i jego żony Marianny z Wilkońskich oraz ich wnuczek – Ewy i Antoniny Trembińskich. Kolejnymi właścicielami byli m.in. Feliks Grembecki, Walerian Baczyński oraz Piotr Baczyński. Warto podkreślić, że ten etap historii majątku wpisuje się w okres głębokich przemian w dziejach Rzeczypospolitej – od prób ratowania państwa, przez utratę niepodległości przez Polskę, aż do powstań narodowych XIX wieku. Rozdział kończy omówienie procesu uwłaszczenia włościan, który stanowił jedno z najważniejszych wydarzeń społeczno-gospodarczych XIX wieku w Kzesimowie.

Rozdział III przedstawia dalsze losy majątku Kzesimów po uwłaszczeniu włościan, ukazując zmiany własnościowe oraz funkcjonowanie dóbr w drugiej połowie XIX i pierwszej połowie XX wieku. Omówiono w nim również osoby Feliksa i Antoniego Plewińskich, których działalność miała istotny wpływ na rozwój majątku. Ważne miejsce zajmuje także postać Tekli z Kleniewskich Sonnenberg, związanej z kolejnym etapem dziejów Kzesimowa, oraz rodziny Dreckich, która odegrała znaczącą rolę w historii majątku w XX wieku. Podobnie jak w części II, autorka przedstawia dzieje majątku zarówno w skali lokalnej, jak i na tle wydarzeń zachodzących w Polsce i Europie. Szczególną uwagę poświęcono wpływowi I wojny światowej oraz przemian politycznych, społecznych i gospodarczych okresu międzywojennego na losy Kzesimowa

i jego właścicieli. Ostatnim omawianym wydarzeniem w dziejach miejscowości, jest kwestia reformy rolnej, która została przeprowadzona w 1944 roku i przyniosła zasadnicze zmiany w strukturze własności ziemskiej w Polsce. W jej wyniku majątki ziemskie, takie jak Krzesimów, zostały objęte procesem parcelacji, co zakończyło wielopokoleniową historię funkcjonowania majątku w dotychczasowej formie.

Dużą wartością książki jest jej znaczenie dokumentacyjne. Opracowania poświęcone pojedynczym majątkom ziemskim pozwalają zachować i upowszechniać wiedzę o miejscach, które odgrywały ważną rolę w historii lokalnych społeczności. Dzięki pracy badaczy takich jak dr J. Ewa Leśniewska, możliwe jest szczegółowe odtworzenie dziejów regionu oraz przybliżenie sylwetek osób, rodzin i wydarzeń, które współtworzyły jego dziedzictwo. Dużą zaletą publikacji jest także niezwykle dokładne przedstawienie kolejnych właścicieli Krzesimowa, z uwzględnieniem dat oraz najważniejszych wydarzeń związanych z historią majątku. Zgromadzone informacje stanowią cenne źródło nie tylko dla badań historycz-

nych, lecz także genealogicznych, umożliwiając poznanie losów rodzin związanych z Krzesimowem oraz ukazując przemiany zachodzące w obrębie majątku na przestrzeni kolejnych pokoleń.

Praca dr J. Ewy Leśniewskiej to publikacja wartościowa zarówno dla historyków i regionalistów, jak i wszystkich czytelników zainteresowanych przeszłością Lubelszczyzny. Autorka pokazuje, że historia niewielkich miejscowości może być równie ważna i interesująca jak dzieje wielkich miast czy wydarzeń o znaczeniu ogólnopolskim.

Krzesimów : dobra ziemskie i ich właściciele (XVII-XX w.) / J. Ewa Leśniewska. Krosno : Wydawnictwo Ruthenus – Rafał Barski, 2026. – 279 stron : faksymilia, fotografie, portety ; 24 cm.

ISBN 978-86-971693-9-5 (oprawa twarda)

Waldemar Kawecki

Dział Bibliografii Lubelszczyzny
i Wiedzy o Regionie WBP w Lublinie

Opowieść o życiu Violette

Życie Violette to opowiedziana z wrażliwością i wy-
czuciem, ciepła, przejmująca, a jednocześnie niezwy-
kle budująca historia kobiety, która wbrew wszystkie-
mu uparcie wierzy w szczęście.

Losy bohaterki śledzimy począwszy od jej
narodzin, następnie obserwujemy porzucenie przez
matkę i tułaczkę po rodzinach zastępczych oraz po-
czątek znajomości z przyszłym mężem. Życie boha-
terki naznaczone jest rodzinną tragedią, a mimo to
nie poddaje się i uparcie walczy o szczęście.

Bohaterkę spotykamy jako dozorczynię
cmentarza w małym francuskim miasteczku. Opo-
wieść miejscami może wydawać się ponura poprzez
miejsce akcji, opisy pogrzebów czy atmosferę żałoby,
opowiedziana jest jednak we wzruszający i pełen cie-
pła sposób. Sama postać Violette jest jednocześnie
absolutnie zwyczajna i niezwykła. Jej codzienność
płynie jednostajnym rytmem – dba o groby, rozma-
wia z odwiedzającymi, prowadzi zeszyty pełne cu-
dzych historii, spotyka się z nielicznymi przyjaciółmi.
Równoległe do dziejów Violette poznajemy historie
innych ludzi związanych z cmentarzem – jego pra-
cowników, odwiedzających, a także osób tam po-
chowanych. Każda z nich brzmi jak osobny rozdział
o nadziei, miłości i stracie. Narracja prowadzona jest
z perspektywy głównej bohaterki i jej przeszłości oraz
innych bohaterów powieści. Akcja książki jest po-
wolna, skoncentrowana bardziej na przemyśleniach
i refleksjach, zaś fabuła zawiera elementy zagadkowo
kryminalne.

Życie Violette to poruszająca opowieść o kru-
chości ludzkiego życia, stracie, miłości i nadziei. Lektu-
ra tej książki uczy dostrzegać piękno w codziennych,
pozornie zwyczajnych chwilach, które należy cele-
brować. Przypomina, że prawdziwe poczucie szczę-
ścia nie płynie z posiadania pieniędzy, lecz z bliskości,
życzliwości i relacji z drugim człowiekiem. Szczegól-
ne znaczenie autorka nadaje cichej przyjaźni, obec-
nej wtedy, gdy wszystko inne się rozpada. Jest ona
widoczna w drobnych gestach, w obecności ludzi,

którzy zostają nawet wtedy, gdy życie skręca w naj-
trudniejsze strony.

Życie Violette to wzruszająca, ciepła książka
o nadziei, wierze w to, że nawet po najstraszliwszej
tragedii można się podnieść.

**Perrin Valérie. Życie Violette. – Warszawa, 2022,
2024**

sygn. 110353 W, 121236 W

lokalizacja: Wypożyczalnia WBP

Joanna Załęcka-Maleska

Dział Przechowywania
i Ochrony Zbiorów WBP

The image features a solid red background. A large, irregular shape is filled with a black and white diamond or checkerboard pattern. This patterned shape has jagged, organic edges. In the bottom right corner, there is a white rectangular box containing the word "Zaproszenie" in a black, serif font.

Zaproszenie

Andrzej Rolla
Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie
zaprasza na sympozjum
zorganizowane na okoliczność 120. rocznicy śmierci Patrona książki

24 września 2026, godz. 16.30

Galeria Biblioteki
Lublin, ul. Prezydenta Gabriela Narutowicza 4

Głównym wydarzeniem będzie otwarcie wystawy pt.

Hieronim Łopaciński – między regionalizmem a uniwersalizmem

a towarzyszyć mu będą wystąpienia:

Powitanie Gości
Dyrektor Andrzej Rolla

Lublin przełomu wieków. W czasach Hieronima Łopacińskiego
Dr Grzegorz Figiel

Hieronim Łopaciński – między regionalizmem a uniwersalizmem
Anna Oleszek

Dziedzictwo, które stało się instytucją: księgozbiór, idea i wspólnota celu
– u początków Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie
Edyta Ścibor

Prezentacja wydawnictwa jubileuszowego pt. *Pamięć zapisana w słowach*
Katarzyna Stanek

Zapraszamy!

Więcej na wbp.lublin.pl

W 2026 roku przypada 140. rocznica urodzin Władysława Tatarkiewicza – wybitnego polskiego filozofa, historyka filozofii i estetyki oraz etyka. Z tej okazji pracownicy Działu Informacji i Promocji Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie – Krzysztof Chachaj i Wojciech Kościuczyk (opracowanie merytoryczne) oraz Jacek Wałdowski (opracowanie graficzne) – przygotowali wystawę poświęconą życiu, działalności naukowej i twórczości profesora pt. „Curriculum vitae philosophi. Władysław Tatarkiewicz w 140. rocznicę urodzin”.

Wystawa została przygotowana w formie sześciu roll-upów, które przybliżają najważniejsze aspekty życia i dorobku Władysława Tatarkiewicza. Poszczególne części ekspozycji poświęcone są jego

życiu rodzinnemu, pracy naukowej, poglądom filozoficznym i badaniom z zakresu estetyki, a także związkom Filozofa z Lubelszczyzną.

Wystawa zostanie udostępniona 21 września 2026 roku w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w ramach XXII Lubelskiego Festiwalu Nauki. Od 5 października 2026 roku będzie możliwość wypożyczenia wystawy w celu prezentacji jej w innych placówkach.

Zainteresowanych wypożyczeniem wystawy prosimy o kontakt telefoniczny lub mailowy:

Dział Informacji i Promocji

tel. 81 52 87 417

e-mail: informatorium@wbp.lublin.pl